

Ifjúságkutatás 2009

„Fiatalok a változó jelenben”

Az Echo Innovációs Műhely Szociológiai Kutatóintézetének
összehangolt ifjúságkutatási programja

I. Előzmények

Az elmúlt évtizedben egyre több önkormányzat ismerte fel, hogy az ifjúsági problémák települési szintű kezelése nem nélkülözheti a szakmailag megalapozott helyzetkép és az arra épülő koncepció, feladatterv készítését. Az **Echo Innovációs Műhely** szakértői - az önkormányzati igényekre reagálva – a 90-es évek közepén kidolgoztak egy több komponensű ifjúságkutatási és fejlesztési programot, melyet a helyi igényekhez való nagyfokú alkalmazkodás jellemez.

Az elmúlt tíz évben ifjúságkutatási programjainkat megyei jogú városokban és kisebb településeken egyaránt sikerrel bonyolítottuk le. A kutatások között alapozó, általános helyzetkép készítése és célzott, egy-egy problématerületre (pl. alkohol és kábítószer fogyasztás, szabadidős szokások, lokálpatriotizmus, ifjúsági közéletiség, pályakezdő munkanélküliség, ifjúsági szolgáltatások stb.) fókuszáló kutatások egyaránt voltak. A kutatói, fejlesztői munka eredménye, hogy több önkormányzat megalkotta ifjúsági koncepcióját, a feltárt jelenségek, problémák kezelésére különböző programok indultak.

Közhasznú egyesületünk **Szociológiai Kutatóintézete** 1995-2007 között több mint 40 településen bonyolított le ifjúságkutatási programot az érintett önkormányzatokkal partnerségben. Az önkormányzati szakemberek, ifjúsági referensek körében többször felmerült, hogy az adott településen feltárt ifjúsági problémákat, jelenségeket fontos lenne összevetni más települések adataival, jó lenne egyeztetni a vizsgálati kérdéseket, szempontokat. Mindezen igényekhez igazodva hirdette meg kutatóműhelyünk "Ifjúságkutatás 2000 - Nagyvárosi fiatalok az ezredfordulón" című programját, melyhez akkor 21 város csatlakozott.

Azóta sok idő eltelt, sok minden változott az egyes településeken, a fiatalok új generációja lépett színre. Ennek szellemében hirdetjük meg „**Ifjúságkutatás 2009 – Fiatalok a változó jelenben**” című kutatási keretprogramunkat, melynek részeként felajánljuk a programhoz való csatlakozás lehetőségét az önkormányzatok számára.

II. Programelemek

Idei összehasonlító ifjúságkutatási programjaink több elemből állnak, melyeket módszertani, célcsoportbeli és tartalmi **sokszínűség** jellemez. Az egyes elemek szabadon variálhatók, ezzel a település önkormányzata kiválaszthatja a számára minden szempontból megfelelő összeállítást. Kutatásunkat úgy terveztük meg, hogy annak eredményei **összehasonlíthatók** legyenek a településen zajlott korábbi ifjúságkutatásokkal és az országos ifjúságkutatási eredményekkel.

Az egyes kutatási részprogramokat gyorsjelentéssel zárjuk. A kutatási programok kimenetén a részletes kutatási beszámoló áll. E beszámoló lehet az alapja az **ifjúsági koncepció** és **feladatterv** kialakításának, módosításának, mely dokumentum válaszokat ad arra, hogyan, mit kell és reálisan mit lehet tenni az egyes ifjúsági problémák kezelésében. A feladatterv lehet az alapja a további szakkutatások indításának is, melyek során az egyes részproblémákat lehet alaposan vizsgálni.

A teljes programsorozat különböző elemei lényegében korlátok nélkül variálhatók. A szükséges szempontok figyelembevételével a teljes kutatás lebonyolítására **városra szabott** kutatási terv készül. A terv tartalmazza mindazokat az elemeket és lépéseket, amelyeknek a munka során meg kell jelenniük. Ez adja a kutatás módszertani, szervezési és lebonyolítási

hátterét, ütemtervét. A kutatási program ideális esetben 2-3 hónap alatt teljesen lefuttatható. Komplex ifjúságkutatási és fejlesztési programjaink lehetséges kutatási elemei az Ifjúságkutatás 2008 programon belül:

1) Kérdőíves adatfelvétel a tanulók körében

A programelem célja, hogy nagy tömegű kérdőíves adatfelvétel során általános képet kapjunk az alábbi problématerületekről: szociális problémák, munkanélküliség, család, kallódás, életmód, mentálhigiéné, deviancia, értékek, tolerancia, közéleti aktivitás, lokálpatriotizmus. A kérdőíveket - melynek hossza 8-12 oldal - az adott településen tanuló általános és/vagy középiskolás diákok töltik ki. Az adatfelvétel történhet mintavétel segítségével, de megoldható az összes tanuló lekérdezése is.

2) Kérdőíves adatfelvétel a 19-29 éves korosztály körében

Azoktól a fiataloktól, akik oktatási/nevelési intézményeken keresztül már nem érhetőek el, nem önkéntes, hanem kérdezőbiztosok által lekérdezett kérdőíves vizsgálat segítségével gyűjthetők be az empirikus adatok. A vizsgálat igény szerinti mintán zajlik, de az adatok hitelessége miatt minimálisan 300 fős mintával kell tervezni. A kérdőív terjedelme 12-16 oldal, mely akár 250 kérdést is tartalmazhat. Fontos megjegyezni, hogy a részprogram költségének legnagyobb hányadát a kérdezőbiztosok megbízási díja teszi ki. Jelentős költségcsökkentő tényező lehet, ha a településen van olyan mozgósítható humán erőforrás (pl. helyi társadalmi szervezet, ifjúsági szervezet, önkormányzati közhasznú munkások, védőnők, szociális munkások), amely a nagytömegű kérdőíves adatfelvételi munkát meg tudja oldani. Célzott közösségi téri kutatásként is elképzelhető a vizsgálat, pl. valamely korosztályi nagyrendezvényen keresztül vagy pl. a szórakozó helyen, plázában stb. helyeken.

3) Intézményi kérdőíves adatfelvétel

Az intézményi minta alanyai az ifjúság területén tevékenykedő szervezetek és intézmények. A róluk szóló információkat a felelős vezetők által kitöltött webalapú intézményi kérdőívekből, illetve a célzott interjúk során megkeresett személyektől szerezzük be. A kérdőív az intézmények szolgáltatásaira, klienskörére, kapcsolat- és viszonyrendszerére fókuszál. A programelem során elkészül a település ifjúsági szolgáltatói térképe, kirajzolódik, hogy mely területeken szükséges bővíteni a szolgáltatásokat, mely területeken van átfedés, milyen szintű koordináció és feladatmegosztás szükséges a hatékonyabb működés érdekében.

4) Csoportos interjú a fiatalok körében

A 19-29 évesek körében lebonyolítandó csoportos problémafeltáró ülések célja, hogy képet kapjunk a fiatalok azon problémáiról, melyek már nem a közoktatási rendszerhez kötődnek, illetve vizsgáljuk - többek között - attitűdjeiket, családalapítási problémáikat, a felnőtté válás nehézségeit. A munka során célszerű azonos összetételű, csoportokat vizsgálni (pl. munkanélküli fiatalok csoportja, felsőoktatásban tanuló fiatalok csoportja, dolgozó fiatalok csoportja). Egy-egy csoportban 8-10 fiatal részletes véleménye kerül felvételre. Az információk kiegészítő funkciójúak lehetnek.

5) Fókuszcsoportos problémafeltárás a szakemberekkel

A csoportos interjú célja az ifjúsággal foglalkozó szakemberek véleménye alapján az ifjúsági problémák és a probléma megoldásába bevonható erőforrások feltárása a segítő szakma oldaláról. A problémafeltáró csoportülésen a településen dolgozó, ifjúsággal foglalkozó személyek, intézmények dolgozói vesznek részt (8-10 fő csoportonként). Így meghívott intézmények és személyek lehetnek: művelődési intézmény, rendőrségi ifjúságvédelmi, önkormányzati gyámügyes, középiskolai pedagógus, önkormányzati bizottsági tag, ifjúsági szervezetek képviselői, iskolaorvos, családsegítő, munkaügyi központ stb.

6) Meglévő statisztikák elemzése

A kutatás során felhasználásra kerülhetnek a városban meglévő, rendelkezésre álló vagy egyéb helyen elérhető korosztály-specifikus statisztikai adatok. Ez a statisztikák és adatbázisok másodelemzését (demográfiai helyzet, szociális statisztika, gyámhatóság, oktatási statisztikák stb.) jelentik, elsősorban az időbeli változások dimenziójára helyezve a hangsúlyt.

7) Kapcsolatháló elemzés

Az utóbbi évek kutatásai alapján a fiataloknak nyújtott városi szolgáltatások minőségfejlesztése szempontjából felértékelődött a szolgáltató intézmények és szervezetek egymás közötti kapcsolatának vizsgálata. A kapcsolatháló elemzés hatékonyan szolgálja a települési ifjúsági szolgáltatások tervezését éppúgy, mint az intézmények közötti kliens-út optimalizálását vagy a kommunikációs csatornák fejlesztését. Az ifjúsági szolgáltatók kapcsolatháló elemzésekor a településen működő valamennyi fiataloknak (is) szolgáltató intézmény és szervezet felkeresésre kerül.

III. A kutatási elemek költségigénye

Ifjúságkutatási keretprogramunkat 2009-ban egyesületünk és közhasznú kutatóintézetünk kb. fele részben alapítványi támogatásból tudja finanszírozni, az együttműködő önkormányzatoknak a kutatási költségekhez ennek megfelelően kb. fele részben kell hozzájárulniuk.

Mivel az egyes kutatási programok tartalmát, összetevőit mindig az adott önkormányzat igényeihez igazítjuk természetesen, hogy a költségek is változók. A kutatás nagyságától és a programelemektől függően a kért önkormányzati hozzájárulás 500.000 Ft-tól 1.500.000 Ft-ig terjedhet a helyi ifjúságkutatási programjaink esetében.

Mivel kutatóműhelyünk nonprofit szervezetként működik, s kutatásainkra saját források is rendelkezésre állnak, az egyes részprogramok költsége messze elmarad a piaci áráktól.

A konkrét ifjúságkutatási elképzelések esetén az önkormányzattal egyeztetett részletes kutatási terv tartalmazza a konkrét hozzájárulást, mely figyelembe veszi az önkormányzat teherbíró képességét és szükségleteit egyaránt.

IV. Főbb ifjúságkutatásaink

Év	Település	Megbízó/Támogató	Kutatás témája
2006	Kecskemét	Kecskemét MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2006	Székesfehérvár	Székesfehérvár MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2005	Kaposvár	Kaposvár MJV Önkormányzata	Drogkutatás
2005	Nagykanizsa	Nagykanizsa MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2005	Salgótarján	Salgótarján MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2003	Székesfehérvár	Székesfehérvár MJV Önkormányzata	Ifjúsági Szolgáltató Ház
2002	Várpalota	Várpalota Város Önkormányzata	Drogkutatás
2002	Nagykanizsa	Nagykanizsa MJV Önkormányzata	Drogkutatás
2002	Miskolc	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Neveltségi szint
2002	Kaposvár	Kaposvár MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2001	Veszprém	Veszprém MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2001	Miskolc	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Egészségkultúráltság
2001	Tiszaújváros	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Egészségkultúráltság
2001	Nagykanizsa	Nagykanizsa MJV Önkormányzata	Drogkutatás
2001	Szekszárd	Szekszárd MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2001	Budapest XII.	Budapest Hegyvidék XII. Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2001	Miskolc	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Olvasáskultúra
2000	Miskolc	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Magatartáskultúra
2000	Tiszaújváros	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Magatartáskultúra
2000	Miskolc	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Erkölcsei és neveltségi szint

2000	BAZ megye kisvárosai	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Intézet	Mentálhigiéné
2000	Tatabánya	Tatabánya MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2000	Szolnok	Szolnok MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2000	Székesfehérvár	Székesfehérvár MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2000	Dunaújváros	Dunaújváros MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2000	Nagykanizsa	Hely Alapítvány	Ifjúsági érdekérvényesítési csatornák
2000	Százhalombatta	Százhalombatta Város Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
2000	Zalaegerszeg	Zalaegerszeg MJV Önkormányzat	Települési ifjúságkutatás
1999	Enying	Enying Város Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
1999	Miskolc, Szerencs, Edelény	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Mentálhigiéné
1999	Kazinbarcika	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Intézet	Mentálhigiéné
1999	Miskolc	Miskolc Városi Pedagógiai Intézet	Kábítószer-használat
1999	Eger	Eger város védőnöi a családokért Alapítvány	Mentálhigiéné
1999	Szeged	Szegedi Alternatív Kísérleti Speciális Szakiskola	Iskolai kutatás
1999	Békéscsaba	Arany János Középiskolai Kollégium	Iskolai kutatás
1999	Ercsi	Eötvös József Művelődési Ház	EU csatlakozás
1999	Kiskunfélegyháza	Kiskunfélegyháza Város Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
1999	Baja	Baja Város Önkormányzata	Drogkutatás
1998	Zirc	Zirc Város Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás
1998	Kisláng	Kislángi Általános Iskola	Települési ifjúságkutatás
1998	Herend	Herend Önkormányzat	Települési ifjúságkutatás
1998	Tatabánya	Tatabánya MJV Önkormányzat	Települési ifjúságkutatás
1998	Veszprém	Közoktatási és Modernizációs Közalapítvány + GYIA	Mentálhigiéné
1995	Veszprém	Veszprém MJV Önkormányzata	Települési ifjúságkutatás

V. Kontakt

Echo Innovációs Műhely
Domokos Tamás módszertani igazgató, programvezető
 Mail: tdomokos@echosurvey.hu , www.echonetwork.hu
 8000 Székesfehérvár, Tobak u. 17. I/30.
 Tel: (22) 502-276, Fax: (22) 379-622
 Mobiltel: (30) 217-0923